

# **MỘT SỐ NGUYÊN TẮC TRONG ĐẤU TRANH PHÒNG, CHỐNG THAM NHŨNG, LÃNG PHÍ, TIÊU CỰC Ở VIỆT NAM HIỆN NAY**

**Trần Văn Phòng<sup>(\*)</sup>**

<sup>(\*)</sup> Giáo sư, tiến sĩ, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh.

Email: tvphong61@gmail.com

**Tóm tắt:** Đảng ta đang đẩy mạnh cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực góp phần xây dựng Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh toàn diện. Trong cuộc đấu tranh này, chúng ta phải tuân thủ một số vấn đề có tính nguyên tắc thì công tác này mới đạt hiệu quả. Các nguyên tắc đó bao gồm: kiên quyết, kiên trì đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực; phát huy sức mạnh của cả hệ thống chính trị và toàn xã hội dưới sự lãnh đạo của Đảng; sử dụng tổng hợp các biện pháp, trong đó phòng là chính, cơ bản, lâu dài, chống là quan trọng, cấp bách; tăng cường xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh, đặc biệt chống chủ nghĩa cá nhân.

**Từ khóa:** phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực; xây dựng Đảng và hệ thống chính trị.

*Ngày nhận bài: 17/05/2025; ngày phản biện: 18/05/2025; ngày sửa chữa: 17/06/2025; ngày duyệt đăng: 23/06/2025.*

## **1. Mở đầu**

Công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, lãng phí được Đảng ta xác định là nhiệm vụ quan trọng, thường xuyên, cấp bách trong công tác xây dựng Đảng. Thực tiễn hoạt động phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, lãng phí thời gian qua cho thấy, dưới sự lãnh đạo của Đảng, sự tham gia vào cuộc của cả hệ thống chính trị, công tác này đã đạt được nhiều kết quả tích cực, tạo sự chuyển biến sâu sắc trong nhận thức và hành động của đội ngũ cán bộ, đảng viên và cả hệ thống chính trị. Tuy nhiên, thực tiễn cũng chỉ

ra rằng, để công tác đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực đạt kết quả thiết thực phải thực hiện đồng bộ nhiều giải pháp, trong đó, trước hết phải đặc biệt quán triệt tốt một số nguyên tắc cơ bản, như: kiên quyết, kiên trì đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực; phát huy sức mạnh của cả hệ thống chính trị và toàn xã hội dưới sự lãnh đạo của Đảng; sử dụng tổng hợp các biện pháp, trong đó phòng là chính, cơ bản, lâu dài, chống là quan trọng, cấp bách; tăng cường xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh, đặc

biệt chống chủ nghĩa cá nhân.

## **2. Đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực ở Việt Nam hiện nay: một số nguyên tắc cơ bản**

Tiếp tục tinh thần các kỳ Đại hội trước, Đại hội XIII của Đảng coi công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực là một nhiệm vụ đặc biệt quan trọng trong công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng, xây dựng, củng cố hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh toàn diện (Xem: Đảng Cộng sản Việt Nam 2021, tập I: 193). Đại hội XIII của Đảng đề ra 12 định hướng phát triển đất nước giai đoạn 2021 - 2030, trong đó, có định hướng thứ 10: “tiếp tục đẩy mạnh đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí,…” (Đảng Cộng sản Việt Nam 2021, tập I: 118). Đại hội cũng thể hiện rõ quan điểm phải kiên quyết, kiên trì đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực và đề ra một loạt nguyên tắc của công tác này (Xem: Đảng Cộng sản Việt Nam 2021, tập I: 193-196). Đó là các nguyên tắc sau:

*Một là, kiên quyết, kiên trì đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực.*

Xuất phát từ vai trò của công tác đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực là một nhiệm vụ đặc biệt quan trọng trong công tác xây dựng Đảng, hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh, qua đó tăng cường, củng cố niềm tin của nhân dân đối với Đảng cũng như củng cố khối đại đoàn kết toàn dân tộc, Đại hội XIII của Đảng đề ra nhiệm vụ kiên quyết, kiên trì đấu tranh ngăn chặn, đẩy lùi tham nhũng,

lãng phí, tiêu cực. Đây là quan điểm, tư tưởng nhất quán của Đảng ta trong đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực. Đúng như cố Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã chỉ ra: “mục tiêu của công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực là nhằm làm trong sạch Đảng và bộ máy nhà nước, để phát triển đất nước. Đây là cuộc đấu tranh chống “giặc nội xâm”, không phải là cuộc đấu giữa các “phe cánh” hay “đấu đá nội bộ”, như có người không hiểu hoặc cố tình xuyên tạc với động cơ sai, dụng ý xấu” (Nguyễn Phú Trọng 2023: 14). Kiên quyết nghĩa là không nhượng bộ, không lùi bước dù khó khăn, phức tạp trong đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực... Kiên trì là nỗ lực, quyết tâm không ngừng nghỉ. Theo đó, Đảng ta coi cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực là cuộc đấu tranh với quyết tâm chính trị cao, nỗ lực lớn, cố gắng liên tục, thường xuyên, bền bỉ, không ngừng nghỉ. Đúng như cố Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã nhắc nhở: “*tư tưởng, phương châm chỉ đạo xuyên suốt* là kiên quyết, kiên trì, liên tục, bền bỉ, không nghỉ, không ngừng” (Nguyễn Phú Trọng 2023: 21). Tổng Bí thư Tô Lâm gắn cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực với cuộc đấu tranh phòng, chống lãng phí. Đảng ta hiện nay “vừa phải chỉ đạo tiếp tục đẩy mạnh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực; vừa phải quan tâm chỉ đạo đẩy mạnh phòng, chống lãng phí, phải gắn phòng, chống tham nhũng, tiêu cực với phòng, chống lãng phí; xác định phòng, chống lãng phí có vị trí tương đương

với phòng, chống tham nhũng, tiêu cực” (Dẫn theo: Lam Giang 2024). Với Bác Hồ, cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực là cuộc đấu tranh chống giặc “nội xâm” như là kẻ thù tàng hình, không mang gươm, mang súng nhưng nguy hiểm khôn lường vì phá hoại Đảng từ bên trong, phá hoại mối quan hệ mật thiết giữa Đảng với Nhân dân, làm xói mòn niềm tin của Nhân dân đối với Đảng. Do vậy, trong cuộc đấu tranh này, cần phải kiên quyết, kiên trì.

Kiên quyết, kiên trì còn thể hiện rõ ở quan điểm: “không có vùng cấm, không có ngoại lệ, bất kể người đó là ai và không chịu sức ép của bất kỳ cá nhân nào” (Nguyễn Phú Trọng 2023: 26). Đại hội XIII nêu rõ quan điểm: “kiên quyết, kiên trì đấu tranh ngăn chặn, đẩy lùi tham nhũng, lãng phí, với quyết tâm chính trị cao hơn, hành động mạnh mẽ, triệt để hơn, hiệu quả hơn” (Đảng Cộng sản Việt Nam 2021, tập I: 193). Vì vậy, các cơ quan chức năng đã xử lý nghiêm và công khai cả cán bộ đương chức và cán bộ đã nghỉ hưu, cả cán bộ cấp cao và cán bộ trong lực lượng vũ trang khi vi phạm kỷ luật Đảng. Việc này được thực hiện một cách nghiêm minh từ trên xuống dưới, không có vùng cấm, không có ngoại lệ, có trọng tâm, trọng điểm. Thực tế cho thấy, Đảng ta “đã xử lý dứt điểm nhiều vụ án lớn, đặc biệt nghiêm trọng, phức tạp, cả những vụ tòn đống, kéo dài từ nhiều năm trước, với nhiều cán bộ cấp cao bị xử lý hình sự, kể cả ủy viên Bộ Chính trị, bộ trưởng, thứ trưởng, bí thư, chủ tịch Ủy ban nhân

dân cấp tỉnh, tướng lĩnh trong lực lượng vũ trang” (Nguyễn Phú Trọng 2023: 28). Điều này cho thấy nguyên tắc kiên quyết, kiên trì của Đảng ta trong đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực.

*Hai là, phát huy sức mạnh của cả hệ thống chính trị và toàn xã hội dưới sự lãnh đạo của Đảng trong đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực.*

Trong cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, sự lãnh đạo trực tiếp, chặt chẽ, toàn diện, thường xuyên của Đảng là nhân tố quyết định sự thành công. Sự đồng tình, ủng hộ, hưởng ứng, tham gia tích cực của nhân dân và cả hệ thống chính trị, của toàn xã hội là sức mạnh và nguồn động lực to lớn cho cuộc đấu tranh này. Vì vậy, nếu không phát huy được sự tham gia tích cực của cả hệ thống chính trị, của toàn xã hội, của toàn thể nhân dân dưới sự lãnh đạo của Đảng, thì chúng ta khó mà thành công trong cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực. Thực tế cho thấy, phương thức lãnh đạo của Đảng đối với công tác đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực luôn được đổi mới cho phù hợp với tình hình thực tiễn của đất nước. Ban đầu, Ban Chỉ đạo Trung ương và Ban Chỉ đạo cấp tỉnh về công tác đấu tranh phòng, chống tham nhũng được thành lập bởi Ủy ban Thường vụ Quốc hội theo Luật Phòng, chống tham nhũng năm 2005. Đến Hội nghị Trung ương 5 khóa XI (5/2012), Đảng ta đã quyết định thành lập Ban Chỉ đạo Trung ương về phòng, chống tham nhũng trực thuộc Bộ Chính trị do

đồng chí Tổng Bí thư làm Trưởng Ban Chỉ đạo; Trưởng Ban Nội chính Trung ương làm Phó Trưởng ban Thường trực; tái lập Ban Nội chính Trung ương là cơ quan tham mưu cho Ban Chấp hành Trung ương, mà trực tiếp, thường xuyên là Bộ Chính trị, Ban Bí thư về công tác này. Thực hiện Nghị quyết Hội nghị Trung ương 5 khóa XIII (5/2022), tất cả 63/63 tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương đã thành lập Ban Chỉ đạo phòng, chống tham nhũng, đồng thời bổ sung thêm nhiệm vụ chống “tiêu cực”.

Từ thực tiễn lãnh đạo công tác phòng chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, Đảng ta nhận thức rõ: “quá trình xử lý được tiến hành đồng bộ giữa xử lý kỷ luật của Đảng với kỷ luật hành chính của Nhà nước, kỷ luật của đoàn thể và xử lý hình sự; kỷ luật của Đảng thực hiện trước, tạo tiền đề để xử lý kỷ luật hành chính, đoàn thể và xử lý hình sự; kỷ luật của Đảng nghiêm hơn xử lý theo pháp luật” (Nguyễn Phú Trọng 2023: 23). Điều này góp phần nâng cao năng lực lãnh đạo của Đảng về công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực. Đồng thời, Đảng cũng đề ra yêu cầu dựa vào dân, lắng nghe dân, lắng nghe dư luận để chọn lọc, tiếp thu cái đúng; phải động viên quần chúng, phải thực hành dân chủ, phát huy sức mạnh của nhân dân tham gia vào công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực thì mới thành công. Cần thực hiện trên thực tế những căn dặn quý báu của Bác Hồ: “khi nhân dân giúp đỡ ta nhiều thì thành công nhiều, giúp đỡ ta ít thì thành công ít, giúp đỡ ta hoàn toàn thì thắng

lợi hoàn toàn” (Hồ Chí Minh 2011, tập 7: 270); “lực lượng dân chúng nhiều vô cùng (...). Dân chúng biết giải quyết nhiều vấn đề một cách đơn giản, mau chóng, đầy đủ, mà những người tài giỏi, những đoàn thể to lớn, nghĩ mãi không ra” (Hồ Chí Minh 2011, tập 5: 335). Muốn nhân dân tin tưởng đi theo Đảng trong cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, thì người cán bộ, đảng viên phải biết chăm lo lợi ích của nhân dân. Thực hiện tốt lời căn dặn của Chủ tịch Hồ Chí Minh: “việc gì có lợi cho dân phải hết sức làm, việc gì có hại cho dân phải hết sức tránh” (Hồ Chí Minh 2011, tập 4: 51); “giữ chặt mối liên hệ với dân chúng và luôn luôn lắng tai nghe ý kiến của dân chúng, đó là nền tảng lực lượng của Đảng và nhờ đó mà Đảng thắng lợi. Vì vậy, cách xa dân chúng, không liên hệ chặt chẽ với dân chúng, cũng như đứng lơ lửng giữa trời, nhất định thất bại” (Hồ Chí Minh 2011, tập 5: 326).

*Ba là, sử dụng tổng hợp các biện pháp trong đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, trong đó phòng là chính, là cơ bản, lâu dài, chống là quan trọng, cấp bách.*

Trong cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, Đảng ta đã quán triệt tốt nguyên tắc “thực hiện đồng bộ các biện pháp chính trị, tư tưởng, tổ chức, hành chính, kinh tế, hình sự” (Đảng Cộng sản Việt Nam 2021, tập I: 194); “kết hợp chặt chẽ giữa tích cực phòng ngừa với chủ động phát hiện, xử lý nghiêm minh, kịp thời những hành vi tham nhũng, lãng phí,

bao che, dung túng, tiếp tay cho tham nhũng, can thiệp, cản trở việc chống tham nhũng, lãng phí” (Đảng Cộng sản Việt Nam 2021, tập I: 193-194). Chính vì vậy, Đảng ta đã đề ra được hệ thống “giải pháp phòng, chống tham nhũng, tiêu cực ngày càng đồng bộ, có trọng tâm, trọng điểm, với bước đi, lộ trình phù hợp cho từng giai đoạn phát triển của đất nước, từ tuyên truyền, giáo dục; hoàn thiện thể chế; công tác cán bộ; kiểm tra, giám sát; công khai, minh bạch, trách nhiệm giải trình; kiểm soát tài sản, thu nhập; cải cách hành chính đến phát hiện, xử lý, xây dựng cơ quan, đơn vị và cán bộ chuyên trách phòng, chống tham nhũng, tiêu cực,...” (Nguyễn Phú Trọng 2023: 25).

Để thực hiện phương châm phòng là chính, là cơ bản, lâu dài, chống là quan trọng, cấp bách, Đảng đã ban hành hàng trăm văn bản về xây dựng, chỉnh đốn Đảng và phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực. Đặc biệt là các quy định về phòng, chống suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ; về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu; về kiểm tra, giám sát, kỷ luật của Đảng; về kiểm soát tài sản, thu nhập của cán bộ, đảng viên; về công tác cán bộ, miễn nhiệm, từ chức; về kiểm soát quyền lực trong công tác cán bộ; về kê khai tài sản, v.v.. Đồng thời, “Quốc hội, Chính phủ, các bộ, ngành cũng đã tập trung rà soát, sửa đổi, bổ sung, ban hành hàng nghìn văn bản quy phạm pháp luật; khắc phục được một bước những sơ hở, bất

cập làm phát sinh tham nhũng, tiêu cực” (Nguyễn Phú Trọng 2023: 31).

Dưới sự lãnh đạo của các cấp ủy Đảng, chúng ta triển khai thực hiện công khai, minh bạch, trách nhiệm giải trình. Bởi lẽ, thực hiện tốt những công việc này sẽ không có vùng tối, vùng trống, vùng cấm trong phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực. Từ đó, cán bộ, đảng viên có chức, có quyền không có cơ hội, điều kiện thực hiện hành vi tham nhũng, lãng phí, tiêu cực; số lượng cán bộ, đảng viên vi phạm phải bị xử lý kỷ luật sẽ giảm đi. Muốn thực hiện tốt công khai, minh bạch, trách nhiệm giải trình, bên cạnh các giải pháp đã nêu, còn phải đổi mới công tác thông tin, tuyên truyền, giáo dục về phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực; tăng cường sự giám sát của các cơ quan dân cử; nâng cao vai trò của Mặt trận Tổ quốc, của nhân dân và các cơ quan báo chí, truyền thông. Cần tích cực khuyến khích nhân dân tham gia thực hiện, kiểm tra, giám sát; đồng thời đòi hỏi thực hiện công khai, minh bạch, trách nhiệm giải trình của cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu.

Đại hội XIII của Đảng còn yêu cầu “từng bước mở rộng phạm vi phòng, chống tham nhũng ra khu vực ngoài nhà nước, mở rộng và nâng cao hiệu quả hợp tác quốc tế về phòng, chống tham nhũng” (Đảng Cộng sản Việt Nam 2021, tập I: 196). Điều này là hoàn toàn đúng đắn, bởi lẽ, tình hình hiện nay cho thấy có “sự cầu kết giữa những cán bộ, công chức, viên chức thoái hóa, biến chất trong khu vực nhà nước với những

đối tượng hoạt động ngoài khu vực nhà nước là một dấu hiệu có tính phổ biến hiện nay của tội phạm tham nhũng, tiêu cực” (Nguyễn Phú Trọng 2023: 35). Hơn nữa, tội phạm tham nhũng, lãng phí, tiêu cực cũng ngày càng mang tính quốc tế. Do vậy, “phải đẩy mạnh đàm phán, ký kết các hiệp định tương trợ tư pháp, các thỏa thuận về hợp tác đấu tranh phòng, chống tội phạm với các nước; phối hợp chặt chẽ với cơ quan tư pháp của các nước, các tổ chức quốc tế để truy bắt, dẫn độ số đối tượng phạm tội tham nhũng lẫn trốn, chuyên giao tài liệu, chứng cứ và thu hồi tài sản tham nhũng tẩu tán ra nước ngoài. Tích cực tham gia các sáng kiến, diễn đàn quốc tế, nghiên cứu, trao đổi kinh nghiệm với các quốc gia và các tổ chức quốc tế trong phòng, chống tham nhũng” (Nguyễn Phú Trọng 2023: 35). Thực hiện tốt những yêu cầu này, chúng ta sẽ tăng cường công tác phòng ngừa tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, coi đây là nhiệm vụ chính, chủ yếu, cơ bản, lâu dài.

Đồng thời, chúng ta cũng phải tập trung thực hiện tốt phương châm “chống là quan trọng, cấp bách và phải hiệu quả”. Nhờ kiên quyết, kiên trì với quyết tâm chính trị cao hơn, mạnh mẽ hơn mà “trong 10 năm qua (2012 - 2022), đã xử lý kỷ luật 2.740 tổ chức đảng và hơn 167.700 cán bộ, đảng viên, trong đó có hơn 190 cán bộ diện Trung ương quản lý (có 4 ủy viên Bộ Chính trị, nguyên ủy viên Bộ Chính trị; 36 ủy viên Trung ương, nguyên ủy viên Trung ương; hơn 50 sĩ quan cấp tướng trong lực lượng vũ trang); qua thanh tra, kiểm

toán kiến nghị xử lý trách nhiệm gần 44.700 tập thể, cá nhân, chuyên cơ quan điều tra, xử lý gần 1.200 vụ việc có dấu hiệu tội phạm. Công tác điều tra, truy tố, xét xử các vụ án tham nhũng, kinh tế cũng đã được tiến hành một cách kiên quyết, kiên trì, không khoan nhượng, không nương nhẹ, không làm oan, sai, không bỏ lọt tội phạm; rất nghiêm minh, nhưng cũng rất nhân văn, nhân ái, có lý, có tình” (Nguyễn Phú Trọng 2023: 26-28). Chỉ tính từ đầu năm 2024 đến giữa tháng 8 năm 2024, “Trung ương, Bộ Chính trị, Ban Bí thư, Ủy ban Kiểm tra Trung ương đã kỷ luật 47 cán bộ diện Trung ương quản lý. Trong đó có 14 ủy viên, nguyên ủy viên Trung ương Đảng. Gồm 2 phó thủ tướng, nguyên phó thủ tướng; 3 bộ trưởng, nguyên bộ trưởng; 7 bí thư, nguyên bí thư tỉnh ủy, thành ủy; 11 thứ trưởng, nguyên thứ trưởng và tương đương; 18 chủ tịch, nguyên chủ tịch UBND tỉnh; 2 chủ tịch HĐND tỉnh; 4 phó bí thư, nguyên phó bí thư tỉnh ủy” (Tuổi Trẻ Online 2024). Tất nhiên, đây là điều đau lòng, nhưng không thể khác, để chúng ta lấy lại, củng cố niềm tin của nhân dân đối với Đảng. Như đồng chí có Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã nêu: “đây là điều không ai mong muốn, thậm chí rất đau xót, rất đau lòng; nhưng vì sự nghiệp chung, vì sự nghiêm minh của kỷ luật Đảng, thượng tôn pháp luật của Nhà nước, sự trong sạch, vững mạnh và uy tín của Đảng, Nhà nước và ý nguyện của nhân dân, chúng ta phải làm và kiên quyết làm, làm quyết liệt, mạnh mẽ hơn nữa trong thời gian tới” (Nguyễn Phú Trọng 2023: 28).

*Bốn là, tăng cường xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh, đặc biệt chống chủ nghĩa cá nhân.*

Đề phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực hiệu quả về lâu dài phải tăng cường xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh, đặc biệt chống chủ nghĩa cá nhân. Bởi lẽ, chủ nghĩa cá nhân đẻ ra trăm thứ bệnh nguy hiểm ở cán bộ, đảng viên, trong đó có bệnh tham nhũng, lãng phí, tiêu cực. Thực tế cho thấy, những cán bộ, đảng viên vi phạm tham nhũng, lãng phí, tiêu cực không phải là những người lương thấp, có đời sống khó khăn, hay do cơ chế quản lý không chặt chẽ,... Bởi lẽ, vẫn cơ chế quản lý ấy tại sao nhiều cán bộ, đảng viên vẫn trung kiên, giữ vững phẩm chất đạo đức, không xa vào tham nhũng, lãng phí, tiêu cực? Hơn nữa, cơ chế quản lý tốt nhất là quản lý bằng lương tâm, đạo đức, nhân phẩm, ý thức trách nhiệm, lòng tự trọng. Rõ ràng, căn nguyên sâu xa của những căn bệnh tham nhũng, lãng phí, tiêu cực là sự suy thoái về đạo đức, lối sống, cụ thể là do chủ nghĩa cá nhân. Đúng như cố Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã phát hiện: “phòng, chống tiêu cực, mà trọng tâm là phòng, chống sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống trong cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức, tức là trị tận gốc của tham nhũng” (Nguyễn Phú Trọng 2023: 16). Đồng chí Tổng Bí thư Tô Lâm, trong bài phát biểu chỉ đạo tại Hội nghị toàn quốc quán triệt, triển khai thực hiện Nghị quyết Hội nghị Trung ương 11 khóa XIII sáng 16 - 4 - 2025, cũng nêu rõ: “trong tình hình hiện nay, không có chỗ cho những

cán bộ cơ hội, bon chen, trung bình chủ nghĩa, lừng chừng, ngại đổi mới, thu vén cá nhân” (Dẫn theo: Lam Giang 2025). Cách đây gần 57 năm, Chủ tịch Hồ Chí Minh cũng đã chỉ rõ: “Do cá nhân chủ nghĩa mà ngại gian khổ, khó khăn, sa vào tham ô, hủ hóa, lãng phí, xa hoa. Họ tham danh trục lợi, thích địa vị quyền hành. Họ tự cao tự đại, coi thường tập thể, xem khinh quần chúng, độc đoán, chuyên quyền. Họ xa rời quần chúng, xa rời thực tế, mắc bệnh quan liêu, mệnh lệnh. Họ không có tinh thần cố gắng vươn lên, không chịu học tập để tiến bộ. Cũng do cá nhân chủ nghĩa mà mất đoàn kết, thiếu tính tổ chức, tính kỷ luật, kém tinh thần trách nhiệm, không chấp hành đúng đường lối, chính sách của Đảng và của Nhà nước, làm hại đến lợi ích của cách mạng, của nhân dân. Tóm lại, do cá nhân chủ nghĩa mà phạm nhiều sai lầm” (Hồ Chí Minh 2011, tập 15: 547). Cũng theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, muốn chống chủ nghĩa cá nhân có hiệu quả cần thực hiện đồng bộ nhiều giải pháp: tăng cường giáo dục cho cán bộ, đảng viên về lý tưởng của Đảng, về đường lối, chính sách, về nhiệm vụ và đạo đức của người đảng viên; phải thực hành tự phê bình và phê bình nghiêm chỉnh trong Đảng; lôi cuốn nhân dân vào phê bình cán bộ, đảng viên; thực hiện kỷ luật của Đảng nghiêm minh; công tác kiểm tra, giám sát của Đảng phải chặt chẽ; mỗi cán bộ, đảng viên phải đặt lợi ích của Đảng lên trên hết, trước hết; bồi dưỡng tinh thần tập thể, tính tổ chức, tính kỷ luật; phải đi sâu, đi sát thực tế, gần gũi quần chúng; tôn trọng và phát huy quyền làm chủ

của nhân dân (Xem: Hồ Chí Minh 2011, tập 15: 547).

### **3. Kết luận**

Như vậy, trong cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, chúng ta phải quán triệt tốt một số vấn đề có tính nguyên tắc. Đó là, phải kiên quyết, kiên trì đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực; phát huy sức mạnh của cả hệ thống chính trị và toàn xã hội dưới sự lãnh đạo của Đảng; sử dụng tổng hợp các biện pháp, trong đó phòng là chính, là cơ bản, lâu dài, chống là quan trọng, cấp bách; tăng cường xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh, đặc biệt chống chủ nghĩa cá nhân. Bốn nguyên tắc này liên hệ, ảnh hưởng, tác động lẫn nhau, cùng nhau tạo thành hệ nguyên tắc cần quán triệt trong cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực ở nước ta. Chỉ trên cơ sở quán triệt tốt các nguyên tắc này thì các giải pháp phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực mới đạt hiệu quả thiết thực.

### **Tài liệu trích dẫn**

1. Đảng Cộng sản Việt Nam. 2021. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*. Tập I. Hà Nội: Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật.

2. Lam Giang. 2024. “Tổng Bí thư Tô Lâm: Xác định phòng, chống lãng phí tương đương phòng, chống tham nhũng, tiêu cực” (<https://daibieunhandan.vn/tong-bi-thu-to-lam-xac-dinh-phong-chong-lang-phi-tuong-duong-phong-chong-tham-nhung-tieu-cuc-10350634.html>). Truy cập ngày 30/10/2024.

3. Lam Giang. 2025. “Tổng Bí thư

Tô Lâm: Thay đổi về tư duy, tầm nhìn, thống nhất về nhận thức, tư tưởng, hy sinh lợi ích cá nhân vì lợi ích chung của đất nước”. (<https://daibieunhandan.vn/tong-bi-thu-to-lam-thay-doi-ve-tu-duy-tam-nhin-thong-nhat-ve-nhan-thuc-tu-tuong-hy-sinh-loi-ich-ca-nhan-vi-loi-ich-chung-cua-dat-nuoc-10369636.html>). Truy cập ngày 16/4/2025.

4. Hồ Chí Minh. 2011. *Toàn tập*. Tập 4. Hà Nội: Nxb. Chính trị quốc gia – Sự thật.

5. Hồ Chí Minh. 2011. *Toàn tập*. Tập 5. Hà Nội: Nxb. Chính trị quốc gia – Sự thật.

6. Hồ Chí Minh. 2011. *Toàn tập*. Tập 7. Hà Nội: Nxb. Chính trị quốc gia – Sự thật.

7. Hồ Chí Minh. 2011. *Toàn tập*. Tập 15. Hà Nội: Nxb. Chính trị quốc gia – Sự thật.

8. Nguyễn Phú Trọng. 2023. *Kiên quyết, kiên trì đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, góp phần xây dựng Đảng và Nhà nước ta ngày càng trong sạch, vững mạnh*. Hà Nội: Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật.

9. Tuổi Trẻ Online. 2024. “Chi tiết số cán bộ cấp cao bị kỷ luật, khởi tố liên quan các “đại án”” (<https://tuoitre.vn/chi-tiet-so-can-bo-cap-cao-bi-ky-luat-khoi-to-lien-quan-cac-dai-an-20240814165745193.htm>). Truy cập ngày 14/8/2024.